

## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาการต่าง ๆ ที่เรียนที่สอบไล่กันได้ นั่นโดยลำพังไม่ใช่สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเอาตัวรอดได้ และไม่ใช่สิ่งที่จะช่วยสร้างสรรค์สิ่งใดให้เป็นประโยชน์แก่ตัว แก่ผู้อื่น แก่บ้านเมืองได้ ผู้มีวิชาแล้วจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติในตัวเอง นอกจากวิชาความรู้ด้วย จึงจะนำตนนำชาติให้รอดและเจริญได้ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้น ได้แก่ ความละเอียดรอบคอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความกตัญญูรู้คุณชาติบ้านเมือง และผู้ที่อุปการะตัวมา ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นหากแต่มีความจริงใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อกันตามฐานะ และหน้าที่ และที่สำคัญอย่างมากคือ ความขยันหมั่นเพียรพยายามฝึกหัดประกอบการทำงานทั้งเล็กใหญ่ ยาก ยาก ด้วยตนเองด้วยความตั้งใจไม่ทอดธุระ เพื่อหาความสะดวกสบายจากการเกียจคร้าน ไม่มั่งก่าย หยาบคาย สะเพร่า คุณธรรมเหล่านี้แหละเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นของการศึกษา ไม่เป็นรองไปกว่าวิชาการ ดังนั้น ครูจะต้องปลูกฝังให้นักเรียน และนักเรียนจะต้องบำรุงรักษาให้เจริญขึ้นในตัวให้ครบถ้วนเพื่อให้มีการศึกษาที่สมบูรณ์ ที่ช่วยให้คนเต็มคน ที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้<sup>1</sup>

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช แสดงให้เห็นว่าพระองค์ท่านทรงชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจและการเป็นผู้ที่มีคุณธรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าชาติของเรากำลังล้มละลาย และต้องการการกอบกู้วิกฤตทางเศรษฐกิจเท่ากับที่กำลังป่วยหนัก ทางสังคมและคุณธรรมและจริยธรรม และต้องการเยียวยาเร่งด่วน <sup>2</sup> หากปล่อยให้ปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นและดำเนินอยู่เช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศชาติในอนาคต การศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของคน ดังนั้นการศึกษาต้องมีพลังที่เข้มแข็งเพียงพอและผู้บริหารจัดการศึกษาได้รับรู้ว่ามิชอบบพร่องอย่างไรเกิดขึ้นในระบบการจัดการศึกษา

---

<sup>1</sup>พระบาทสมเด็จพระภูมิพลอดุลยเดช, พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล, (ณ ศาลาเริง: พระราชวังไกลกังวล), วันศุกร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๒.

<sup>2</sup>ลีปพนนท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักงานหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๑), หน้า ๗-๘.

และระบบการเรียนการสอนแล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเดิมเต็มสิ่งเหล่านั้นในทันทีย่อมจะเป็นทางช่วยพัฒนาเยาวชนรุ่นต่อไปให้เป็นคนที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ได้ทางหนึ่ง<sup>3</sup>

สภาพสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้เป็นจุดบอดและเป็นความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรมและอาจเป็นต้นเหตุที่ทำให้สังคมไทยก้าวไปสู่จุดวิกฤตได้คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคนในสังคมที่จำเป็นต้องรับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กหรือเมื่อยังเป็นนักเรียนอยู่ เพราะเป็นช่วงเวลาที่สามารถเรียนรู้และได้รับการปลูกฝังความคิดที่ถูกต้องได้ง่ายโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นครูอาจารย์ที่มีภาระหน้าที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อที่จะสามารถหล่อหลอมนักเรียนให้เป็นผู้ที่พึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับวิชาความรู้ และทักษะวิชาการความสามารถที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมจริยธรรม<sup>4</sup>

นอกจากนี้นักการศึกษาหลายท่าน ตั้งข้อสังเกตว่า สิ่งที่น่าห่วงเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ในชาติบ้านเมืองขณะนี้ มีใช้อยู่ที่คุณภาพทางด้านสติปัญญาหากแต่อยู่ที่คุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมเป็นส่วนใหญ่ ความเจริญทาง ด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ ต่างค้ำจุน ไขว่คว้า แข่งแย่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ เงิน อิทธิพล ตำแหน่ง หน้าที่ เพื่อสนองกับความต้องการและความสำเร็จแห่งตนโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม ไม่นำพาต่อคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเคยยึดถือปฏิบัติต่อกันมาช้านาน การดำรงชีวิตเปลี่ยนไป ดังเห็นได้จากข่าวสาร ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่นปัญหาทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ได้มีการจัดการศึกษาสายสามัญมีการประเมินผลการศึกษา พ. ศ. ๒๕๕๑ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร มีเกณฑ์ประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยมีข้อกำหนดในมาตรฐานที่ ๓ คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการดูแลผู้เรียนและจัดกิจกรรมโดยจัดทำระบบการดูแลให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามในวิชาชีพ รวมทั้งด้านบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

<sup>3</sup>สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์, (ค้นคืนจาก:<http://www.onec.go.th>วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๓).

<sup>4</sup>รัตนกร วงศ์ศรี, การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียนลำปางพณิชยการและเทคโนโลยี, (ลำปาง : พิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

จากข้อมูลของฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย พบว่าปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ส่วนใหญ่คือ การมาสาย ขาดเรียน การหนีเรียน การทะเลาะวิวาท การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนอันควรและ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน จากข้อมูลดังกล่าว มีนักเรียนที่ถูกลงโทษ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ และตัดคะแนนความประพฤติ ตลอดจนไม่ผ่านการประเมินผล ต้องลงทะเบียนปฏิบัติงานซ่อมเสริมกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ และเข้ารับการฝึกอบรมค่ายธรรมะ เพื่อปรับพฤติกรรมอยู่เสมอ ในทุกภาคเรียน ถึงแม้ว่าจะได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ลดลงจากสภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ถ้าวิเคราะห์กันอย่างถ่องแท้แล้ว พบว่าพฤติกรรมต่าง ๆ มีสาเหตุมาจากความเลื่อมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้งสิ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าการส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทางด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่องนี้ขึ้น ในการศึกษาเรื่องความคิดของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเสียสละ ซึ่งทั้ง ๔ ด้าน ที่ได้กล่าวมานี้เป็นคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานและผลการศึกษาค้นคว้านี้เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม ให้นักเรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี เป็นคนมีความสุข และเป็นคนมีคุณภาพ ทำให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสงบสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนและสังคมไทยสืบไป

## ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรม แก่นักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

๑.๒.๓. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมของครูและนักเรียนในโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

## ๑.๓ สมมติฐานในการวิจัย

๑.๓.๑ ครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการพัฒนาคุณธรรมต่างกัน

๑.๓.๒ ครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการพัฒนาคุณธรรมต่างกัน

๑.๓.๓ ครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการพัฒนาคุณธรรมต่างกัน

๑.๓.๔ ครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นในการพัฒนาคุณธรรมต่างกัน

๑.๓.๕ นักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการพัฒนาคุณธรรมต่างกัน

๑.๓.๖ นักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นในการพัฒนาคุณธรรมต่างกัน

#### ๑.๔. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

##### ๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวนครู ๑๓๑ คน นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ถึง มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวนนักเรียน ๑,๗๒๒ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๓ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน ๙๗ คน นักเรียนจำนวน ๒๙๗ คน

##### ๑.๔.๒ ขอบเขตของเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ใน ๔ ด้านดังนี้

- ๑). ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ๒). ด้านความมีวินัย
- ๓). ด้านความซื่อสัตย์
- ๔). ด้านความเสียสละ

### ๑.๔.๓ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

**ตัวแปรต้น** คือ สถานภาพของครูและนักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร จำแนกดังนี้

#### ๑. ครู

- ๑). เพศ
- ๒). อายุ
- ๓). ระดับการศึกษา
- ๔). ประสบการณ์ในการทำงาน

#### ๒. นักเรียน

- ๑). เพศ
- ๒). ระดับชั้นเรียน

**ตัวแปรตาม** คือ ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาครใน ๔ ด้าน คือ

- ๑). ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ๒). ด้านความมีวินัย
- ๓). ด้านความซื่อสัตย์
- ๔). ด้านความเสียสละ

### ๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

**๑.๕.๑ ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกด้านความรู้สึก และความคิด การพูด การเขียนเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่า ตนเองมีความรู้สึกหรือความคิดอย่างไร ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวอาจมีผลต่อปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

**๑.๕.๒ คุณธรรม (Morality)** เป็นคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันทั้งในภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตามที่บัญญัติไว้ในพจนานุกรมไทย คุณธรรมคือความงาม ความดีหรือธรรมชาติแห่งความดี<sup>๕</sup>

**๑.๕.๓ ความรับผิดชอบต่อตนเอง** หมายถึง การรับรู้ฐานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่ช่วยเหลือตนเองได้ รู้จักว่าอะไรผิด รู้จักว่าอะไรถูก ขอมรับการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียหรือไม่ และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดผลดีเท่านั้น

<sup>๕</sup>พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๘๗.

**๑.๕.๔ ความมีวินัย** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงการให้ความสำคัญ ความเคารพ การยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย ค่านิยมที่ดี ตลอดจนจารีตประเพณี ของสังคม รู้จักและปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตน เคารพกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น และ ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือบังคับพฤติกรรมของตนเอง ให้เชื่อฟังและ ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผนอันดงามต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับ โดยตนเองมองเห็น คุณค่าที่จะกระทำเพื่อให้เกิดผลดีต่อตัวเองและสังคมส่วนรวม

**๑.๕.๕ ความซื่อสัตย์** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งทางกาย วาจา ใจ การตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อความเป็นจริง ต่อตนเองและผู้อื่น

**๑.๕.๖ ความเสียสละ** หมายถึง การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวัง ผลตอบแทนใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือในด้านทรัพย์สิน สิ่งของ แรงกาย สติปัญญา ความสามารถ เวลา และวาจา การเสียสละนั้นเป็นการขจัดความเห็นแก่ตัวออกจากตนเอง และมุ่งสู่ประโยชน์ของ คนส่วนใหญ่

**๑.๕.๗ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร** หมายถึง สถานศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร จัดให้มีการเรียนการสอนแก่นักเรียน

**๑.๕.๘ การพัฒนา** หมายถึง การริเริ่มสร้างสรรค์และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ เหมาะสมกับยุคสมัยและบังเกิดคุณประโยชน์กับชีวิต

**๑.๕.๙ ครูผู้สอน** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน สมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครในปีการศึกษา ๒๕๕๓

**๑.๕.๑๐ นักเรียน** หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครในปีการศึกษา ๒๕๕๓

## ๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

**๑.๖.๑** ทราบข้อมูลความการพัฒนาคุณธรรมเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและ พัฒนาให้กับนักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

**๑.๖.๒** ทราบข้อมูลความแตกต่างตามความคิดเห็นของนักเรียนนำมาปรับปรุงความ คิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

**๑.๖.๓** ทราบแนวทางในการพัฒนาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการพัฒนา คุณธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร